

derpaa. Dersom man nu vil betage ogsaa den denne Sikkerhed, saa bliver Eiendomsretten derved rykket. Man paastaar, at det skal efter Grundloven være nødvendigt, at Møllenæringer gives fri. Det kan jeg aldeles ikke finde i Grundloven. Jeg vil ikke tale om, at, da denne Paragræf i Grundloven var under Forhandling, blev den af Mange, og det endog dem, der i allerhøieste Grad talte Frihedens Sag, anset som en Paragræf, der meget godt kunde undværes, fordi den i Grunden siger slet Intet; at den fik den Stemmesleerhed for sig, som den fik, var, fordi man ansaa den for at være temmelig uskyldig. Naar det siges, at alle Indskrænkninger i den frie og lige Adgang til Erhverv skulle ophæves, saa siger dette aldeles Intet. De Indskrænkninger, der hidtil ere skeete, ere grundede i det almene Vel efter en vis Synsmaade; nu finder man vel for godt at have en anden Synsmaade, men det kan derfor ikke siges, at den er den rette. Den ærede Taler, der sidst satte sig, meente, at man skulde bevise, at det almene Vel krævede denne Rettigheds Vedbliven; men jeg vil spørge: Er ikke Sikkerheden i erhvervede Rettigheder en Bestanddeel af det almene Vel? Fordrer ikke Almeenvæltet, at Folk haandhæves i deres velerhvervede, ved Lov betryggede Rettigheder, og er det ikke saaledes i den fuldeste Grad bygget i det almene Vel, at Møllerne skulle vedligeholdes i deres Rettigheder? Jeg mener dog ikke hermed en saadan Vedligeholdelse, at der ikke skulde kunne skee en eller anden Lempelse, men en saadan, at der ikke skal kunne skee en total Forskyrrelse, en Oprykning med Roden af Alt, hvad der hidtil har været Grundvolden for Eiendommens Værdi. Man sammenligner Møllenæringer med Haandværksdrift, men det er noget ganske Andet; der er aldrig i nogen Lov tilskrevet Haandværkerne, at de skulde have nogen bestemt Af sætning, eller Af sætning til en bestemt Kredt, eller at der ikke skulde blive flere Haandværkere af samme Sag

indenfor denne Kredt. Der har ikke hos os, paa meget saa Undtagelser nær, existeret sluttede Laug. Den hele Laugsindretning har kun bestaaet deri, at der nægtedes dem, som ikke havde den fornødne Dygtighed i Næringsbruget, Ret til at nedsette sig. Det kan have sin svage Side, det vil jeg gjerne indrømme, men Principet har ikke været, at der skulde være et vist Antal Næringsbrugere, men derimod, at der ikke skulde være andre Næringsbrugere end dem, der havde erhvervet den fornødne Dygtighed i deres Sag. Naar Bevillinger ere givne, saa ere de givne med Hensyn til Forholdene. De Regler, der vare givne i den ældre Tid, passede sig ikke altid efter de senere indtraadte Forhold, og derfor ere Tillemplinger skeete ved Bevillinger; det er skeet i en lang Række af Aar. Men man gjør altfor meget Bæsen deraf, man taler om disse Bevillinger, som om de vare overmaade hyppige, men det er aldeles ikke Tilfældet. Hvor man kunde give nogen Lov for Haandværks- eller Handelsdrift, som gjør Lempelser i de almindelige Regler, de skee nu enten igjennem de communale Autoriteter eller igjennem de højere Regjeringsautoriteter, — det er jo i Principet det Samme — overflødige, vilde det være overmaade godt, men, saalænge det ikke er skeet, troer jeg ikke, at man med Føie kan klage over disse Bevillinger, og heller ikke sige, at Sikkerheden i disse Retninger er bleven undergravet. De næringsdrivende Borgere klage vel stundom høit over sige Bevillinger, men de holde dog overhovedet fast ved det nærværende System, og ønske ingenlunde, at det skal forandres i den Grad, at uindskrænket Næringsfrihed skal indføres. Dog her handles jo slet ikke om uindskrænket Næringsfrihed. Jeg vilde finde det langt naturligere, om man begyndte med Love, som ophævede alle Baand paa Haandværksdrift og Handel, end at man skal begynde med at ophæve Rettigheder, som ere knyttede til visse bestemte kostbare Eiendomme.